

CYFARFOD: **PWYLLGOR ARCHWILIO**

DYDDIAD: **21 Ionawr 2016**

TEITL: **Adroddiadau Archwilio Allanol**

PWRPAS: **Cyflwyno crynodeb o gamau gweithredu sefydlwyd gan y gwasanaethau mewn ymateb i adroddiadau archwilio allanol a'u hargymhellion er ystyriaeth y Pwyllgor Archwilio**

AWDUR: **Geraint Owen, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol**

AELOD CABINET: **Cynghorydd Dyfrig Siencyn**

I. Cyflwyniad

1.1 Un o brif ddyletswyddau'r Pwyllgor Archwilio yn ôl Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, yw **adolygu ac asesu trefniadau'r awdurdod ar gyfer rheoli risgiau, rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol**. Mae'r Canllawiau Statudol a gyhoeddwyd yn unol â'r Mesur yn datgan bod angen i'r Pwyllgor, er mwyn cyflawni hyn:

- *“adrodd ar ddigonolrwydd trefniadau rheoli risgiau a rheolaeth fewnol yr awdurdod a gwneud sylwadau ar eu heffeithiolrwydd yn ogystal â gwneud gwaith dilynol ar y risgiau a nodwyd gan archwilwyr a gofyn am adroddiadau ar y camau a weithredwyd mewn ymateb;” a*
- *“bydd angen i'r awdurdod sicrhau nad yw gwaith yn cael ei ddyblygu'n ddianghenraid rhwng y pwyllgor archwilio ac unrhyw bwyllgor trosolwg a chraffu wrth ystyried adroddiadau o'r fath”.*

1.2 Yn ei gyfarfod ar 3 Rhagfyr 2013, bu i'r Pwyllgor Archwilio gymeradwyo trefn newydd i gryfhau trefniadau llywodraethu a chraffu'r prif adroddiadau gan osgoi unrhyw ddyblygu neu aneglurder. Y prif adroddiadau yw:-

- Adroddiadau ESTYN
- Adroddiadau gan yr Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC)
- Adroddiadau Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru (SAC)

1.3 Mae cyfrifoldeb ar y Pwyllgor Archwilio i sicrhau bod trefniadau a phrosesau ar waith er mwyn sicrhau bod unrhyw argymhellion a gynhwysir mewn adroddiadau archwilio allanol yn cael eu gweithredu.

1.4 Bu i'r Fforwm Cadeiryddion Craffu yn ei gyfarfod ar 24 Ionawr 2014, dderbyn y cynnig i'r pwyllgorau craffu perthnasol graffu'r prif adroddiadau archwilio allanol, ac mae'r drefn hon yn parhau.

- 1.5 Cyflwynwyd crynodeb i'r Pwyllgor Archwilio o'r camau gweithredu a sefydlwyd gan y gwasanaethau mewn ymateb i'r adroddiadau archwilio allanol a'u hargymhellion. Roedd y crynodeb yn cael ei chyflwyno i'r pwyllgor fel y deuai argymhellion y prif adroddiadau neu unrhyw argymhellion sylweddol eraill i'n sylw.
- 1.6 Bellach, mae wedi dod yn amlwg fod angen trefniadau mwy trylwyr arnom i alluogi'r Pwyllgor Archwilio i fodloni ei hun bod y camau gweithredu i ymateb i gynigion gwella adroddiadau archwilwyr allanol wedi eu gweithredu.
- 1.7 Cyflwynir yma felly yn Atodiad I restr o arolygiadau a gynhaliwyd gan archwilwyr allanol dros y tair blynedd diwethaf ynghyd â'u cynigion ar gyfer gwella, eu cynlluniau gweithredu a'r cynnydd sydd wedi digwydd hyd yma. Bydd angen i'r pwyllgor ystyried a yw'n fodlon gyda'r cynnydd sydd wedi digwydd.
- 1.8 Cynigir y drefn hon fel trefn ar gyfer y dyfodol i'r Pwyllgor Archwilio i fod yn fodlon ar weithrediad y Cyngor i ymateb i adroddiadau archwilwyr allanol. Cynhwysir adroddiadau cenedlaethol yn rhan o'r drefn i'r dyfodol.
- 1.9 Er mwyn i'r Pwyllgor Archwilio gyflawni ei rôl yn llawn a derbyn sicrwydd fod holl argymhellion archwilwyr allanol yn cael sylw teilwng, bwriedir parhau i gyflwyno'r cynigion / argymhellion yma iddo hyd nes y bydd y Pwyllgor wedi ei fodloni unai fod y cynnig / argymhelliad wedi cael ei weithredu, neu nad yw bellach yn berthnasol.
- 1.10 Gall y Pwyllgor fodloni ei hun ar gynnydd y cynnig / argymhelliad trwy ystyried y sylwadau sydd wedi cael eu cyflwyno yn Atodiad I, neu trwy ofyn i aelodau neu swyddogion fynychu cyfarfod o'r Pwyllgor er mwyn rhoi eglurhad pellach.
- 1.11 Pan fydd y Pwyllgor yn fodlon fod cynnig / argymhelliad wedi cael ei gwblhau, gellir tynnu'r cynnig / argymhelliad o'r rhestr fydd yn cael ei gyflwyno iddo pob 6 mis.
- 1.12 O'r 74 o gynigion / argymhellion sydd wedi eu cynnwys yn Atodiad I, mae crynodeb o'r cynnydd arnynt fel a ganlyn:

Cynnydd	Nifer
Heb gychwyn	9
Wrthi'n cael ei gynllunio	4
Ar waith	30
Ar waith (parhaus)	2
Wedi'i gwblhau	22
Wedi'i gwblhau (parhaus)	4
Wedi'i gwblhau i raddau helaeth	3
Cyfanswm	74

1.13 Gwelir fod 29 allan o 74 wedi eu cwblhau, neu wedi eu cwblhau i raddau helaeth.

2.0 Crynodeb o'r adroddiadau yn Atodiad I

Ceir crynodeb isod o'r adroddiadau sydd yn Atodiad I.

2.1 Adroddiad Gwella Blynyddol SAC 2012-13 (1.1.1 yn Atodiad I)

Mae'r camau gweithredu y cytunwyd arnynt i ymateb i'r adroddiad hwn wedi eu cwblhau.

2.2 Adroddiad Gwella Blynyddol SAC 2013-14 (1.1.2 yn Atodiad I)

Nid oedd yr adroddiad yn cynnwys cynnig nac argymhelliad gwelliant newydd.

2.3 Adroddiad Gwella Blynyddol SAC 2014-15 (1.1.3 yn Atodiad I)

Mae cynnydd wedi digwydd ar y camau gweithredu y cytunwyd arnynt, ac mae'r gwaith yn parhau.

2.4 Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol AGGCC 2012-13 (1.2.1 yn Atodiad I)

Mae cynnydd wedi digwydd ar y camau gweithredu y cytunwyd arnynt yn dilyn gwerthusiad perfformiad 2012-13, a chafodd y gwasanaethau eu gwerthuso eto yn rhan o Werthusiad Perfformiad Blynyddol AGGCC 2013-14.

2.5 Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol AGGCC 2013-14 (1.2.2 yn Atodiad I)

Mae cynnydd wedi digwydd ar y camau gweithredu y cytunwyd arnynt, ac mae'r gwaith yn parhau. Bellach, mae Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol AGGCC 2014-15 wedi ei gwblhau, a disgwylir cynllun gweithredu mewn ymateb i'r meysydd gwella a nodwyd.

2.6 Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol AGGCC 2014-15 (1.2.3 yn Atodiad I)

Cyhoeddwyd yr adroddiad ar 30 Hydref 2015, ac ystyrir canfyddiadau'r adroddiad gan y Pwyllgor Craffu Gwasanaethau ar 26 Tachwedd 2015. Disgwylir cynllun gweithredu i ymateb iddo.

2.7 Arolwg 3 blynedd Estyn: Arolygiad ar Ansawdd Gwasanaethau Addysg Awdurdod Lleol Gwynedd i blant a phobl ifanc yn ystod Mawrth 2013 (1.3.1 yn Atodiad I)

Mae'r wybodaeth cynnydd yn yr adroddiad yn rhoi tystiolaeth o'r cynnydd a wnaed yn ystod y cyfnod yn dilyn yr arolwg hyd at ymweliad olaf Estyn yn Rhagfyr 2014. Yn dilyn yr arolwg hwennw, derbyniwyd llythyr yn cofnodi canlyniadau monitro Estyn: "Bernir bod Cyngor Gwynedd wedi gwneud cynnydd digonol mewn perthynas â'r argymhellion yn sgil arolygiad Mawrth 2013. O ganlyniad, mae Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru yn tynnu'r awdurdod o unrhyw weithgarwch dilynol pellach."

2.8 Trefniadau Dogelu Plant Awdurdodau Lleol – Cyngor Gwynedd (SAC) Hydref 2014 (2.1 yn Atodiad I)

Gwelir fod cynnydd wedi digwydd ar y cynllun gweithredu i ymateb i'r cynigion ar gyfer gwella.

2.9 Adolygiad Gwasanaeth Gofal Cartref Pobl Hyn Gwynedd gan AGGCC – Mawrth 2014 (2.2 yn Atodiad I)

Cynigir trefniadau i fonitro gweithrediad y cynllun gweithredu y cytunwyd iddo yn dilyn yr adolygiad.

2.10 Adolygiad Cenedlaethol o'r Defnydd o drefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid (DOLS) yng Nghymru 2014 – Awdurdod Lleol Gwynedd a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (AGGCC) (2.3 yn Atodiad I)

Disgwylir derbyn cynllun gweithredu i ymateb i'r cynigion gwella a nodir yn yr adolygiad.

2.11 Gwasanaeth Maethu Gwynedd (AGGCC) – Ionawr 2015 (2.4 yn Atodiad I)

Nodir yn yr adroddiad: "Ni wnaethom ganfod unrhyw feysydd nad oeddynt yn cydymffurfio â gofynon Rheoliadau Gwasanaethau Maethu (Cymru) 2003; fodd bynnag, bu ini ganfod meysydd lle y gellir datblygu arfer ymhellach er mwyn cynorthwyo i wella safon y gwasanaeth a ddarperir." Nodir y bydd unrhyw argymhellion yn cael eu cynnwys yng nghynllun gwaith yr adran.

2.12 Adolygiad o'r Gwasanaeth Budd-dal Tai a Budd-dal y Dreth Gyngor (SAC) 2012 (2.5 yn Atodiad I)

Cyflwynir tystiolaeth gynhwysfawr yn yr adroddiad ar y cynnydd a wnaed i ymateb i gynigion SAC ar gyfer gwella.

2.13 Adborth ar Adolygiad Rheoli Gwybodaeth Cyngor Gwynedd (SAC) 2012 (2.6 yn Atodiad I)

Mae'r dystiolaeth a gynigir ar y cynnydd a wnaed hyd yn hyn i ymateb i'r cynigion ar gyfer gwella yn awgrymu bod angen gwaith monitro pellach cyn cwblhau y cynllun gweithredu y cytunwyd arno.

3.0 Argymhellion

3.1 Bydd angen i'r pwyllgor ystyried a yw'r cynigion ar gyfer gwella yn adroddiadau'r archwilwyr allanol a restrir yn Atodiad I wedi eu gweithredu, gan benderfynu os ydyw am alw unrhyw fater i mewn am ystyriaeth bellach, unai i'r pwyllgor llawn neu'r Gweithgor Gwella Rheolaethau.

3.2 Bod y Pwyllgor Archwilio yn cymeradwyo'r drefn hon fel trefn ar gyfer y dyfodol i'r pwyllgor fod yn fodlon ar weithrediad y Cyngor i ymateb i adroddiadau archwilwyr allanol, gan gynnwys adroddiadau cenedlaethol.